

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **T. T. N.**, zast. Mgr. Markem Sedlákem, advokátem, se sídlem Brno, Příkop 8, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 27. 1. 2005, č. j. 36 Az 877/2003 – 29,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 17. 10. 2003, č. j. OAM-1147/LE-PA03-PA03-2003, rozhodl žalovaný tak, že se žalobci neuděluje azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákona o azylu) a dále rozhodl, že se na cizince nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu v platném znění. Své rozhodnutí žalovaný odůvodnil tím, že žalobce v průběhu správního řízení neuvedl žádné skutečnosti, na základě kterých by bylo možno učinit závěr, že ve Vietnamu vyvíjel činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod či se jiným způsobem politicky angažoval. Po zhodnocení údajů sdělených žadatelem nedospěl žalovaný k závěru, že žalobce je ve smyslu § 12 zákona o azylu pronásledován pro uplatňování politických práv a svobod, či z důvodu rasy, národnosti, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině či pro své politické přesvědčení ve smyslu zákona o azylu, nebo že mu takové nebezpečí hrozí v případě návratu do vlasti [§ 12 písm. a) a b) zákona o azylu]. Vzhledem k tomu, že v daném případě nebyly splněny podmínky pro udělení azylu za účelem sloučení azylu podle § 13 zákona o azylu, ani nebyly shledány důvody k udělení humanitárního azylu ve smyslu § 14

zákona o azylu, nebyl žalobci udělen ani tento typ azylu. Žalovaný dále nedospěl k závěru, že by žalobce náležel k osobám ohroženým skutečnostmi zakládajícími překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Ve včas podané žalobě a jejím doplňku označil žalobce rozhodnutí žalovaného za nezákonné a navrhoval, aby je soud zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Namítal, že rozhodnutím žalovaného byl zkrácen na svých právech přímo a v důsledku porušení svých práv v předcházejícím řízení úkonem žalovaného, jímž se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují jeho práva nebo povinnosti. Rozhodnutí žalovaného označil za nezákonné v celém rozsahu a zdůraznil, že žalovaný při svém rozhodování nevyšel ze spolehlivě zjištěného stavu věci, nezjistil přesně a úplně skutečný stav a za tím účelem si neopatřil potřebné podklady pro rozhodnutí; rozhodnutí není proto přesvědčivé, neboť žalovaný se nezabýval žádostí o udělení azylu svědomitě a odpovědně. V důsledku toho dospěl k nesprávným skutkovým zjištěním a nesprávným právním závěrům. Zejména žalovanému vytýkal, že nepřihlédl ke skutečnosti, že Vietnam je zemí, kde nejsou dodržována základní lidská práva, což se výrazně dotýká i jeho osoby. Ve své vlasti byl diskriminován pro svůj buržoazní původ, kvůli kterému nemohl studovat a získat vzdělání a nemohl také získat trvalé zaměstnání. Bez možnosti pracovat a získávat finanční prostředky pro svou obživu se žalobce a jeho rodina ocitla ve stavu permanentní nouze. Tyto skutečnosti žalovaný dostatečným způsobem nezohlednil a podcenil důvodné obavy žalobce spočívající v tom, že pro případ návratu do Vietnamu, mu hrozí postih za to, že dlouhodobě pobýval v České republice. Vytýkal žalovanému, že se nezabýval též otázkou možnosti udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona o azylu, když závěr, že důvody pro jeho udělení neshledal, nikterak neodůvodnil. Žalobce má za to, že jeho osobní situace v zemi původu je důvodem pro udělení azylu z humanitárních důvodů.

Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 27. 1. 2005, č. j. 36 Az 877/2003 – 29, žalobu zamítl jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). K námitkám žalobce, že správní orgán porušil řadu ustanovení správního řádu, zejména § 3 odst. 4, § 32 odst. 1, § 46 a § 47 odst. 3, krajský soud uvedl, že řádné zjištění skutkového stavu věci spočívá v azylovém řízení předně v tom, že je účastníku dána možnost podat úplnou a pravdivou výpověď o důvodech, které jej vedly k opuštění země. Žalovaný v řízení o udělení azylu musí shromáždit poznatky o zemi původu žadatele o udělení azylu, o vývoji politické situace v rozhodné době a o postojích státní moci k otázkám rasovým, náboženským a politickým a s nimi pak tvrzení žadatele o azyl konfrontovat a posoudit, zda tvrzení o pronásledování v zemi původu jsou alespoň v rámcovém souladu se situací v zemi původu a rovněž i opodstatněnost případných obav z pronásledování v zákoně uvedených. Tyto zásady žalovaný respektoval, jak vyplývá ze žádosti žalobce a pohovoru s ním provedeným, i podání učiněných v rámci řízení o udělení azylu, a zaměřil se na zjištění, zda žalobci hrozilo pronásledování a z jakých důvodů. Výpověď žalobce hodnotil v souladu se zprávami o zemi původu z více informačních zdrojů (zprávy Ministerstva zahraničních věcí USA, informace Ministerstva vnitra Velké Británie, informace o Vietnamu v databázi České tiskové kanceláře). Soud se poté ztotožnil s hodnocením žalovaného, že se v případě žalobce nejednalo o pronásledování ze strany státní moci, neboť z provedených důkazů nevyplývalo, že by ve Vietnamu docházelo ze strany státní moci k pronásledování osob z důvodu jejich buržoazního původu, respektive z důvodu příslušnosti k sociální skupině osob majících buržoazní původ. Ve Vietnamu může docházet k pronásledování významných náboženských a politických disidentů (Montagmardů). Žalobce však netvrdil, ani nebylo zjištěno, že by náležel k některým z těchto ohrožených skupin. Pokud při pohovoru k důvodům žádosti o udělení azylu uvedl, že jeho potíže s vyhledáním zaměstnání a nemožností pokračovat ve studiu souvisely s jeho buržoazním původem, krajský

soud připomněl, že stěžovatel mohl provozovat drobný prodej, i když bez registrace a jiné problémy v zemi původu neměl; byl mu vydán i pas a mohl zemi letecky opustit bez jakýchkoliv potíží. Navíc se se svými potížemi neobrátil na jiné státní orgány a nevyčerpal tak možnost ochrany ze strany země původu (tzv. dostupnost národní ochrany). Krajský soud připomněl, že přiznání azylu předpokládá prokázání, že jednání předpokládané v § 12 zákona o azylu je přičitatelné státu ve smyslu § 2 odst. 5 téhož zákona, tedy, že takové diskriminační jednání je prováděno, podporováno či trpěno, případně tolerováno úřady ve státě, jehož je cizinec občanem. Žalobce se však se žádostí o pomoc na státní orgány neobrátil, a proto nelze dovodit, že by země původu tolerovala jednání vůči němu prováděné některými subjekty. Chybí tudíž aspekt možnosti přiznání postavení uprchlíka, a to tzv. nedostupnost národní ochrany ve smyslu mezinárodní Úmluvy o uprchlících a zákona o azylu. Zdůraznil, že azyl je institut výjimečný a občan prchající před výkonem státní moci vlastního státu vykazující znaky perzekuce či diskriminace osob určitého konkrétního náboženského vyznání, rasy či politického přesvědčení apod., žádá proto ochranu jinde. Aby mu však taková ochrana mohla být poskytnuta, musí být prokázáno, že původ jeho obav je v reálně probíhající perzekuci osob tohoto přesvědčení ze strany státu a že tento trvající stav je nezaviněný a neovlivnitelný, je primární pohnutkou odchodu z vlasti a žádosti o ochranu u jiné země a nikoliv důvod jiný. Žalobce však žádost o azyl podal až po několikaměsíčním pobytu na území ČR a poté, co byl zajištěn za účelem správního vyhoštění. Krajský soud proto souhlasil s názorem správního orgánu, že o azyl požádal žalobce z důvodu snahy o legalizaci dalšího pobytu. Shodně se žalovaným neshledal důvody pro udělení azylu za účelem sloučení rodiny (§ 13 zákona o azylu), neboť žádnému rodinnému příslušníku žalobce ve smyslu § 13 odst. 2 zákona o azylu, tento typ azylu udělen nebyl. K námitce vztahující se k neudělení azylu podle § 14 zákona o azylu, uvedl krajský soud, že na udělení azylu z humanitárních důvodů není právní nárok a posouzení důvodů žadatele je otázkou správního uvážení. Správní orgán nevyvodil žádné důvody pro udělení humanitárního azylu a takové rozhodnutí je v jeho pravomoci. Dospěl k tomuto závěru po posouzení osobní situace žalobce a poměrů v zemi jeho státní příslušnosti; ostatně žalobce žádné důvody zvláštního zřetele hodné, jak to vyžaduje § 14 zákona o azylu, ani netvrdil. Krajský soud závěrem neshledal důvodnou ani námitku žalobce proti výroku o neexistenci překážek vycestování s tím, že s posouzením této otázky žalovaným se zcela ztotožňuje. Pro stručnost odkázal v tomto ohledu na podrobné odůvodnění napadeného rozhodnutí, z něhož jednoznačně vyplývá, že žalobce nenáleží k osobám, kterým by v případě návratu do vlasti hrozilo jednání, na něž pamatuje ustanovení § 91 zákona o azylu.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel včas kasační stížnost a současně požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti podle § 107 s. ř. s. V doplňku kasační stížnosti tvrdil, že řízení před správním orgánem trpělo vadou spočívající v tom, že při zjišťování skutkové podstaty byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu měl krajský soud napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; navíc označil rozhodnutí žalovaného za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Vyslovil přesvědčení, že žalovaný správní orgán při zjišťování skutkového stavu věci porušil ustanovení § 3 odst. 3, 4, § 32 odst. 1, § 46 a § 47 odst. 3 správního řádu. Stěžovatel se dále cítí být rozhodnutím žalovaného zkrácen na svých právech v důsledku porušení ustanovení § 12 a § 14 zákona o azylu s tím, že pro tyto vytýkané vady měl soud, který o věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit. Připomíná, že je mu ve Vietnamu odpíráno jedno ze základních lidských práv, a to právo získávat prostředky pro své životní potřeby prací. Je ve vlasti diskriminován pro svůj buržoazní původ, kvůli kterému nemohl studovat a získat tak potřebné vzdělání, které by mu zajistilo získávat prostředky pro obživu sebe a jeho rodiny. V případě návratu do vlasti mu hrozí pronásledování již proto, že dlouhodobě pobýval v České republice

a požádal zde o azyl. Vytýkal správnímu orgánu i krajskému soudu, že nepřihlédl k informacím ohledně situace ve Vietnamu, z nichž vyplývá, že vládní snažení o dodržování lidských práv je stále špatné, dochází k svévolnému zatýkání občanů za vyjadřování politických a náboženských názorů. Podmínky ve věznicích jsou drsné, některé osoby zemřely v důsledku špatného zacházení ve vazbě. Soudnictví není nezávislé a vláda odpírá některým občanům právo na spravedlivý proces. Dovojuje z toho, že jeho obavy z pronásledování ve Vietnamu jsou odůvodněné. Krajskému soudu vytýkal též, že nezkoumal náležitě rozhodnutí žalovaného o neudělení azylu z humanitárních důvodů ve smyslu § 14 zákona o azylu. Připomíná, že žalovaný své zamítavé rozhodnutí odůvodnil pouhým konstatováním, že pro jeho udělení nebyly v případě stěžovatele shledány podmínky. Vyslovuje přesvědčení, že právě humanitární azyl mu z důvodů jím tvrzených měl být udělen. Navrhuje, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Brně a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti popřel oprávněnost jejího podání, neboť se domníval, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Odkázal na obsah správního spisu, zejména na podání a výpovědi stěžovatele a na obsah vydaného rozhodnutí. Připomněl, že ani soud neshledal v jeho závěrech či postupu nezákonnost. Připomněl, že stěžovatel pobývá v České republice od září roku 2002 a o azyl požádal dne 25. 9. 2003, když zde pobýval nelegálně a bylo mu uděleno správní vyhoštění. Lze předpokládat, že osoba pronásledovaná v zemi svého původu způsobem předpokládaným zákonem o azylu požádá o azyl bezprostředně poté, co se ocitne na území státu, kde je taková žádost možná. Takto se však stěžovatel nezachoval. Správní orgán setrval na svém stanovisku, že důvody uváděné stěžovatelem nelze podřadit pod zákonné důvody pro udělení azylu ve smyslu § 12 a § 14 zákona o azylu. Upozornil závěrem, že právní úpravu pobytu cizinců na území ČR obsahuje zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR, jehož institutů měl stěžovatel možnost využít. Navrhoval zamítnutí kasační stížnosti a nepřiznání odkladného účinku jejího podání.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost neshledal důvodnou.

Ačkoliv stěžovatel v kasační stížnosti nečiní výslovný odkaz na příslušné ustanovení § 103 s. ř. s., lze z obsahu kasační stížnosti dovodit, že se dovolává důvodu uvedeného pod písm. b) citovaného ustanovení, neboť tvrdí, že při zjišťování skutkové podstaty porušil žalovaný zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost a soud měl tudíž pro tuto důvodně vytýkanou vadu přezkoumávané rozhodnutí žalovaného zrušit a navíc je měl zrušit též pro nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů. Podle zmíněného ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech, nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Tvrzené pochybení v postupu správního orgánu při rozhodování žádosti stěžovatele o udělení azylu neshledal ani Nejvyšší správní soud a nesdílí proto závěr stěžovatele o důvodnosti podané kasační stížnosti.

Nutno připomenout, že již krajský soud v odůvodnění napadeného rozsudku k námitce stěžovatele o porušení procesních předpisů ze strany žalovaného (na jejichž porušení poukazuje opakovaně stěžovatel i v kasační stížnosti) uvedl, že zrušit může pro nezákonnost napadené rozhodnutí správního orgánu tehdy, pokud správní orgán vydaným rozhodnutím porušil zákon, případně nedbal procesních předpisů takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost napadeného rozhodnutí. Jen v tomto rozsahu se soud může zabývat také hodnocením důkazů, které provedl správní orgán, soud však nemůže namísto hodnocení důkazů, které bylo správním orgánem provedeno (volné hodnocení důkazů správním orgánem) položit hodnocení vlastní (soudcovské hodnocení) a rozhodnout o věci samé. Tím by soud překročil svou pravomoc. Soudu přísluší sjednat nápravu a napadené rozhodnutí zrušit, namítá-li žalobce důvodně, že správní orgán vyšel z podkladů nedostatečných a neumožňujících o věci řádně rozhodnout nebo při získávání těchto podkladů porušil zákon takovým způsobem, že to mohlo mít za následek rozhodnutí nezákonné, anebo by se při hodnocení důkazů dopustil zjevného zejména logického pochybení. Takovou vadu, která by způsobila nezákonnost rozhodnutí, však v daném případě nezjistil.

Nejvyšší správní soud se s tímto posouzením věci krajským soudem ztotožňuje. Po posouzení stěžovatelem uvedených skutečností, jakož i obsahu spisu, dospěl totiž k závěru, že k porušení zákona v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, nedošlo. Všechny důkazní prostředky byly správním orgánem řádně zhodnoceny, přičemž provedené dokazování vyústilo v řádně zjištěný skutkový stav, který má oporu ve spise, resp. s ním není v rozporu a krajský soud proto nepochybil, pokud rozhodnutí žalovaného správního orgánu pro stěžovatelem uváděné důvody nezrušil.

Předně je třeba zdůraznit, že jak žalovaný, tak i soud, vycházel z údajů uváděných stěžovatelem v žádosti o udělení azylu a v protokolu o pohovoru k této žádosti, kde stěžovatel výslovně uvedl, že je ateista, nikdy nebyl členem žádné politické strany ani organizace, nikdy proti němu ve Vietnamu nebylo vedeno trestní stíhání. Je ženatý a má vyživovací povinnost ke dvěma dětem. Vietnam opustil v září roku 2002 kvůli diskriminaci pro buržoasní původ. Z téhož důvodu a z něho plynoucích ekonomických potíží (neschopnosti vrátit dluh) požádal v České republice o azyl. Opakovaně uvedl, že i když jeho otec, stěžovatel i jeho sourozenci měli patřičné vzdělání, nemohli ve studiu pokračovat, měli potíže s vyhledáním zaměstnání a neměli možnost zúčastnit se společenského života. Uvedl, že ve Vietnamu pracoval jako obchodník (bez registrace) – prodával drobné předměty. Jeho dědeček byl sedlák a z toho důvodu byla celá rodina v důsledku třídního rozdělení společnosti diskriminována. Členové rodiny neměli možnost rozvíjet své vzdělání, stěžovatel se snažil prosadit v armádě, ale nebylo mu to umožněno. Přihlásil se na vojenskou akademii, jeho žádost však byla zamítnuta. Příjem z obchodní činnosti mu nestačil na živobytí a pokud se ucházel o jiné zaměstnání, byl odmítnut kvůli svému původu, neboť všude musel předložit životopis. Z Vietnamu vycestoval na platný cestovní doklad v září 2002, a to letecky do Moskvy a odtud letecky do Bratislavy. Státní hranice do České republiky překročil přesně nezjištěným způsobem s pomocí převaděčů v měsíci říjnu 2002 bez platného víza České republiky. Pobýval v B. u svého synovce a pracoval zde v asijském bistru. Protože mu končila platnost pasu (vydaného ve Vietnamu v roce 1999), předal jej před svým zadržením člověku, který mu měl zajistit na vietnamské ambasádě jeho výměnu. Kromě toho měl i doklad o vízu na území České republiky, který se posléze

ukázal neplatným. Kromě problémů s úřady při vyhledávání zaměstnání, či pokračování ve studiu, neměl ve Vietnamu potíže se státními orgány, soudy, policií či armádou. Se svými problémy se neobrátil na jiné orgány o pomoc, domnívá se, že taková možnost ve Vietnamu neexistuje. Je stále v telefonickém kontaktu se svou rodinou, nedozvěděl se nic nového ohledně své situace. Do Vietnamu se nechce vrátit, chce pracovat a žít v České republice. Nemůže říci, zda zde existuje někdo, kdo by mu mohl potvrdit jeho výpověď, synovec je mladý a stěžovatelem popsané potíže jeho generace již nezná. V závěru protokolu uvedl stěžovatel, že byl seznámen s jeho obsahem, souhlasí s ním a nežádá jeho doplnění. Odmítl možnost seznámit se s podklady pro vydání rozhodnutí.

Skutečnosti uváděné stěžovatelem hodnotil správní orgán na podkladě informací, které o zemi původu stěžovatele shromáždil v průběhu správního řízení. Jednalo se o Zprávy Ministerstva zahraničních věcí USA o situaci v oblasti dodržování lidských práv ve Vietnamu, vydané postupně v únoru roku 2001, březnu 2002 a březnu 2003. Měl k dispozici též Informaci Ministerstva vnitra Velké Británie o Vietnamu, a to v aktuální verzi. Dále též vycházel z obsahu informací obsažených v databázi České tiskové kanceláře. Z nich zjistil především, že špatné výsledky v oblasti dodržování lidských práv jsou soustředěny kolem konkrétních citlivých bodů (Montagnardové, významní političtí a náboženští disidenti, podmínky ve věznicích) přičemž Zpráva MZV USA vypracovaná v únoru 2001 zaznamenala zlepšení v míře zasahování do každodenního života občanů. Bezpečnostní složky se však stále dopouštějí porušování lidských práv v tom smyslu, že bijí podezřele při zatýkání a šikanují děti žijící na ulici. Vietnam je stále státem ovládaným a kontrolovaným Komunistickou stranou Vietnamu, její vedoucí úloha je zakotvena v ústavě, v posledních letech strana postupně snižuje svou oficiální účast na činnosti vlády a ve velké míře dovolila vládě uskutečňovat politická rozhodnutí podle vlastního uvážení. Ozbrojené síly zaujímají stále méně významnou roli jako ochránci vnitřní bezpečnosti, za níž je zodpovědné především ministerstvo veřejné bezpečnosti. Sem spadá policie, zvláštní státní bezpečnostní vyšetřovací úřad a další orgány. Toto ministerstvo prosadilo zákony a nařízení, které významně omezují osobní svobodu a porušují další lidská práva, soustředí se především na osoby podezřelé z nepovolené politické činnosti nebo na osoby, u nichž je pravděpodobné, že by se na ní mohly podílet. Tento systém je však méně nápadný a v menší míře zasahuje do každodenního života občanů. Příslušníci bezpečnostních složek se v mnoha případech dopustili porušování lidských práv. V zemi se v posledních letech výrazně snížila celková chudoba, zejména ve velkých městech se díky ekonomickým reformám zvýšila životní úroveň a snížila se míra kontroly a zásahu strany a vlády do každodenního života občanů. Ve velké chudobě žijí jen občané v izolovaných venkovských oblastech, zejména příslušníci etnických menšin.

Po vyhodnocení skutečností zjištěných od žadatele ve spojení s vyhodnocením informací ze všech podkladových materiálů, které správní orgán měl k dispozici, dospěl tento k závěru, že v jeho případě nejsou dány ani důvody uvedené v § 12 zákona o azylu, ani důvody uvedené v § 13 téhož zákona a stejně tak správní orgán neshledal důvody k udělení humanitárního azylu ve smyslu § 14 téhož zákona. Obdobně správní orgán nezjistil u žadatele existenci překážek vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Krajský soud v Brně ověřil, že při zjišťování skutkové podstaty neporušil žalovaný správní orgán ustanovení o řízení (správního řádu), naopak postupoval zcela v souladu s těmito ustanoveními. S tímto názorem se ztotožňuje i Nejvyšší správní soud, když navíc stěžovatel nikterak nekonkretizuje, v čem by mělo dojít k porušení těchto ustanovení žalovaným. Žalovaný především vycházel při úvaze o možnosti udělení azylu z údajů čerpaných z výpovědí samotného stěžovatele a konfrontoval je s podmínkami o dodržování lidských práv v zemi původu. I když lze připustit, že výsledky dodržování lidských práv ve Vietnamu

nejsou na dobré úrovni, není možné přehlédnout, že podmínkou pro udělení azylu je skutečnost, že bylo přiměřeným způsobem prokázáno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování pro některý z důvodů vyjmenovaných v ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu, tedy z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. Za pronásledování se považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak, nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Stěžovatel v souzené věci není ani nebyl členem žádné politické strany, není nositelem žádného politického přesvědčení a ani se aktivně neúčastnil politického života ve Vietnamu. Neuvedl žádné skutečnosti a správní orgán žádné takové neshledal, na základě kterých by bylo možno učinit závěr, že vyvíjel činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod, či se jiným způsobem politicky angažoval. Nebylo tudíž možno dovodit, že by byl v zemi svého původu pronásledován za uplatňování politických práv a svobod ve smyslu § 12a zákona o azylu. Pokud uváděl, že příčinou jeho odchodu ze země byla diskriminace kvůli buržoaznímu původu a z toho plynoucí nepříznivá ekonomická situace celé rodiny, pak nezbyvá než shodně se žalovaným konstatovat, že v řízení nebylo zjištěno, že by ze strany státní moci docházelo k pronásledování těchto skupin občanů, naopak bylo zjištěno, že porušování lidských práv je soustředěno kolem konkrétních citlivých bodů – významných politických a náboženských disidentů (stěžovatel je však ateista), nebo se týkalo podmínek ve věznicích, stěžovatel však vězněn nebyl a nikdy potíže tohoto druhu v zemi původu neměl. Lze připustit, že s ohledem na politický charakter vlády ve Vietnamu není vyloučené, že příslušníci určité sociální skupiny, se mohou stát u svých spoluobčanů právě pro tyto vlastnosti terčem ústrků, diskriminačních postupů či přístupu ke vzdělání, k výkonu určitých povolání, nebo přístupu na určitá místa a užívání veřejného majetku. To však samo o sobě není ještě pronásledováním ve smyslu § 12 zákona o azylu (resp. ve smyslu článku 1 bod A.2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků). Pronásledováním není ani zvýšený výskyt těchto jevů v určité zemi za předpokladu, že tu nejde o jevy státní mocí podporované či záměrně nedostatečně potlačované. Jestliže se však státní moc snaží takovým jevům čelit a snaží se zlepšit ekonomickou situaci v zemi původu stěžovatele, nelze hovořit o pronásledování. Krom toho, pokud měl stěžovatel potíže s vyhledáním zaměstnání, eventuálně s nepřijetím ke studiu na vojenskou školu, měl možnost se obrátit alespoň na nadřízené složky orgánů, kteří o jeho nepřijetí rozhodli. To však neučinil. Dopad takové situace na jeho osobu pak nelze posoudit jako pronásledování ve smyslu zákona o azylu, nehledě k tomu, že nepředložil žádné doklady o tom, že by nemohl ve své vlasti získávat prostředky pro svou obživu. V průběhu správního řízení vyplynulo, což rovněž zjistil žalovaný bezpečně, jak z výpovědi stěžovatele, tak i z obsahu rozhodnutí příslušného správního orgánu, že stěžovatel podal žádost o udělení azylu ve snaze o legalizaci svého pobytu na území České republiky a z obavy před uděleným správním vyhoštěním. O azyl nepožádal dříve, ačkoliv na území České republiky pobýval již takřka rok. Ani tyto skutečnosti nejsou žádným z důvodů pro udělení azylu taxativně uvedených v § 12 zákona o azylu v platném znění.

Ke zjišťování skutkového stavu věci, které je stěžovatelem správnímu orgánu vytýkané lze obecně konstatovat, že zásada tzv. materiální pravdy má v řízení o udělení azylu svá specifika, spočívající v pravidelné nedostatečnosti důkazů prokazujících věrohodnost žadatelových tvrzení. V případě, že žadatel uvádí skutečnosti pořaditelné pod taxativně vymezené důvody pro udělení azylu ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu,

je na správním orgánu, aby prokázal či vyvrátil pravdivost jeho tvrzení, a to buď zcela nevyvratitelně zjištěním přesných okolností vážících se na stěžovatelova tvrzení, anebo alespoň s takovou měrou pravděpodobnosti, která nevyvolává zásadní pochybnosti o správnosti úsudku správního orgánu. To však platí v případě, že žadatel uvádí skutečnosti podřaditelné pod taxativně vymezené důvody pro udělení azylu. To se však v daném případě nestalo, neboť takové důvody stěžovatel ani netvrdil a nezbyvá než konstatovat, že některé negativní jevy, zejména nepříznivá ekonomická situace v zemi jeho původu se dotýká stejnou měrou prakticky všeho obyvatelstva.

Nejvyšší správní soud tedy neshledal, že by skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, neměla oporu ve spisech, nebo s nimi byla v rozporu. Shledal naopak, že zjištění učiněná správním orgánem vycházejí zejména ze skutečností, které sdělil sám stěžovatel, přičemž nebylo zjištěno, že by při zjišťování skutkové podstaty byl správním orgánem porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem, a že by to mohlo ovlivnit zákonnost rozhodnutí. Nelze ani dovodit, že by napadené rozhodnutí správního orgánu bylo nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost. Naopak jde o rozhodnutí zcela přehledné a srozumitelné, důvody zamítnutí žádosti jsou v něm podrobně rozvedeny. Stěžovatelem namítaná nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů není právně relevantním důvodem ve smyslu § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., takže k této námitce by Nejvyšší správní soud přihlídnout nemohl i pokud by byla shledána důvodnou. Avšak ani takové pochybení nebylo v projednávané věci zjištěno, neboť napadené rozhodnutí žalovaného je odůvodněno dostatečně. Z výše uvedeného Nejvyšší správní soud dovodil, že důvody kasační stížnosti tvrzené stěžovatelem ve smyslu § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. v posuzované věci dány nejsou.

Dovolává-li se stěžovatel v podané kasační stížnosti „důvodů humanitárních“, je třeba uvést, že tento důvod azylu je třeba vnímat jako výjimečný a zároveň subsidiární. Pokud jde o hodnocení předpokladů pro udělení humanitárního azylu, Nejvyšší správní soud především uvádí, že udělení azylu podle § 14 zákona o azylu spočívá na volné úvaze správního orgánu, přičemž však tuto volnou úvahu, tedy zda v daném případě byl důvod hodný zvláštního zřetele či nikoliv, může správní soud přezkoumávat pouze z hlediska překročení případných mezí správního uvážení (§ 78 odst. 1 s. ř. s.), resp. z hlediska případné libovůle ze strany správního orgánu. Tomu ostatně dlouhodoběji koresponduje i konstantní soudní judikatura. Podle dřívější judikatury se rozhodování o tom, zda bude udělen azyl podle § 14 zákona o azylu, děje ve volné úvaze správního orgánu; podle této judikatury „se ani nejedná o právo“, na němž by mohl být někdo zkrácen, viz např. rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 6 A 771/2002 či usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 11. 11. 2002, sp. zn. IV. ÚS 532/02. Rovněž tak ze stávající konstantní judikatury vyplývá, že správní soudy mohou přezkoumávat rozhodnutí správních orgánů vydané v návaznosti na ustanovení § 14 zákona o azylu pouze omezeně, a to z hlediska mezí správního uvážení, popř. z hlediska jeho případného zneužití (např. rozsudek NSS sp. zn. 3 Azs 12/2003, podle něhož na udělení humanitárního azylu nemá žadatel subjektivní právo). Správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení, přičemž jeho rozhodnutí přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu, a to z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů (§ 78 odst. 1 s. ř. s.). Nejvyššímu správnímu soudu tak nepřísluší posuzovat, zda v souzené věci došlo k naplnění důvodů hodných zvláštního zřetele, nýbrž přísluší mu pouze zhodnotit, zda krajský soud napadené rozhodnutí žalovaného řádně přezkoumal. Ani v tomto směru neshledal v postupu krajského soudu Nejvyšší správní soud jakékoliv pochybení, pokud shledal, že žalovaný správní orgán se situací stěžovatele dostatečně zabýval, překročení mezí správního uvážení ani libovůle v jeho rozhodnutí však nezjistil.

Důvody uvedené v kasační stížnosti stěžovatele, podřaditelné pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. nebyly prokázány, a proto Nejvyšší správní soud podanou kasační stížnost podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl. Závěrem nutno uvést, že Nejvyšší správní soud vážil též nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu, mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku – takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Protože žalovaný žádné náklady neuplatňoval a Nejvyšší správní soud ani žádné mu vzniklé náklady ze spisu nezjistil, rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. března 2006

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu